

Қайд этиб ўтиш лозимки жорий йилда 44 та амалдаги шаҳарсозлик нормалари ва қоидаларини 14 та янги шаҳарсозлик нормалари ва қоидалари тарзида умумлаштириш, 40 та шаҳарсозлик нормалари ва қоидаларини Кореянинг КІСТ институти билан ҳамкорликда халқаро нормативлар билан уйғунлаштириш, 30 та ШНҚларини “Қурилиш регламентлари” тоифасига ўтказиш ҳамда 76 та ШНҚ ларни мажбурийлиги бекор қилинадиган ва маълумотнома тоифасига ўтказиш белгиланган.

Албатта норматив ҳужжатларни такомиллаштириш ва модернизация қилишда қуйидаги асосий мақсадларни белгилаб олиш муҳим аҳамиятга эга:

- норматив ҳужжатларни тизимлаштириш орқали шаҳарсозлик фаолияти соҳасида тартиб-таомилларни соддалаштириш;
- эскирган ва ўз аҳамиятини йўқотган норматив ҳужжатларни янги ислохотлар билан мувофиқлаштириш;
- норматив ҳужжатларни амалиётда қўллаш билан боғлиқ муаммоларни таҳлил қилиш орқали такомиллаштириш;
- миллий норматив ҳужжатларни шаҳарсозлик фаолияти соҳасига оид халқаро норматив ҳужжатларга уйғунлаштириш.

Барчага маълумки, Ўзбекистон Республикаси ҳудудида шаҳарсозлик фаолияти соҳасида миллий норматив ҳужжатлар билан бир вақтда қўлланилишига рухсат этилган бир қатор хорижий норматив ҳужжатлар мавжуд бўлиб, уларга Еврокодлар (European Codes, EC), Британия стандартлари (British Standards, BS), Хитой миллий қурилиш стандартлари (GB, CJ, JC, JG ва бошқалар), Корея қурилиш кодлари (Korean building code, KBC), Қурилиш меъёрлар ва қоидалар (СНиП, Россия Федерацияси), АҚШ халқаро қурилиш кодлари (International building code, IBC) ва Япония миллий стандартлари (Japanese Industrial Standards, JIS) шулар жумласидандир.

Ўз навбатида, Ўзбекистон Республикаси ҳудудида ушбу хорижий норматив ҳужжатларни қўлланилишида, шу жумладан лойиҳа ҳужжатларини экспертизадан ўтказишда маҳаллий лойиҳа-қидирув ташкилотларини жалб этган ва миллий норматив ҳужжатларга номуносиб бўлган қисмлар учун компенсацияловчи чораларни таъминлаш бўйича махсус техник шартларни ишлаб чиққан ҳолда, хорижий норматив ҳужжатлар асосида ишлаб чиқилган лойиҳа ҳужжатларининг мослаштирилиши талаби мавжуд.

Ушбу тартибнинг белгиланишидан асосий мақсад хорижий инвесторларни мамлакатимиз ҳудудида халқаро талаблар асосида эркин фаолият олиб боришига кенг йўл очиб бериш, шунингдек архитектура-қурилиш ишларини олиб боришнинг замонавий услубларини, қурилишда энергия тежамкор технологиялар ва материалларни кенг қўллаш имкониятларини яратиш ҳисобланади.

Амалиётда қўллаш билан боғлиқ муаммоларни бартараф этиш учун кўрсатиб ўтилган хорижий норматив ҳужжатларни имплементация қилиш, нафақат хорижий инвесторлар, балки маҳаллий қурилиш-пудрат ва лойиҳа ташкилотларининг ҳам фаолиятини ижобий таъсир этади.

Бунда албатта, миллий норматив ҳужжатларни илғор хорижий давлатлар нормативлари билан уйғунлаштириш ишлари республиканинг геология, табиий-иқлим ва сейсмологик хусусиятларини инobatга олган ҳолда амалга оширилаётганлиги мавжуд илмий-тадқиқот институтлари ва соҳа ташкилотларининг чуқур изланишлар олиб бориш талабини шакллантиради.

Масалан, ҳудудларни ривожлантириш ва қурилишни режалаштириш бўйича шаҳарсозлик ҳужжатларининг таркиби ва ишлаб чиқиш тартибига оид норматив ҳужжатларни Хитой Халқ Республикаси мутахассисларини тажрибаси ўрганган ва қўлаган ҳолда миллий меъёрий ҳужжатларни такомиллаштириш, уни натижасида кўплаб янги халқаро стандартларни амалиётга жорий этиш имкониятини яратиб беради.

Хитой Халқ Республикаси ҳузуридаги 1953 йилда ташкил этилган Хитой қурилиш-тадқиқотлари академияси (2000 йилдан бошлаб Давлат илмий-тадқиқот муассасасидан Давлат Кенгашининг "Давлат активларини назорат қилиш ва бошқариш комиссияси" га

қарашли технологияга асосланган корхона) ҳозирда Хитойнинг қурилиш саноатидаги энг йирик кенг қамровли илмий-тадқиқот институтидир.

Хитой қурилиш-тадқиқотлари академияси қурилиш индустриясидаги фан доктори ва магистр даражаларини бериш учун ваколатли муассасалардан бири бўлиб, қурилиш муҳандислиги бўйича докторликдан кейинги ўқув дастурга ҳам эга. У Хитой муҳандислик академияси ва Хитой Фанлар академияси академиклари, лойиҳа усталари, қурилиш саноатининг турли соҳаларида юзлаб таниқли мутахассислар, ёш ва ўрта ёшдаги техник истедодлар қаторида кўплаб юқори малакали кадрларга эга.

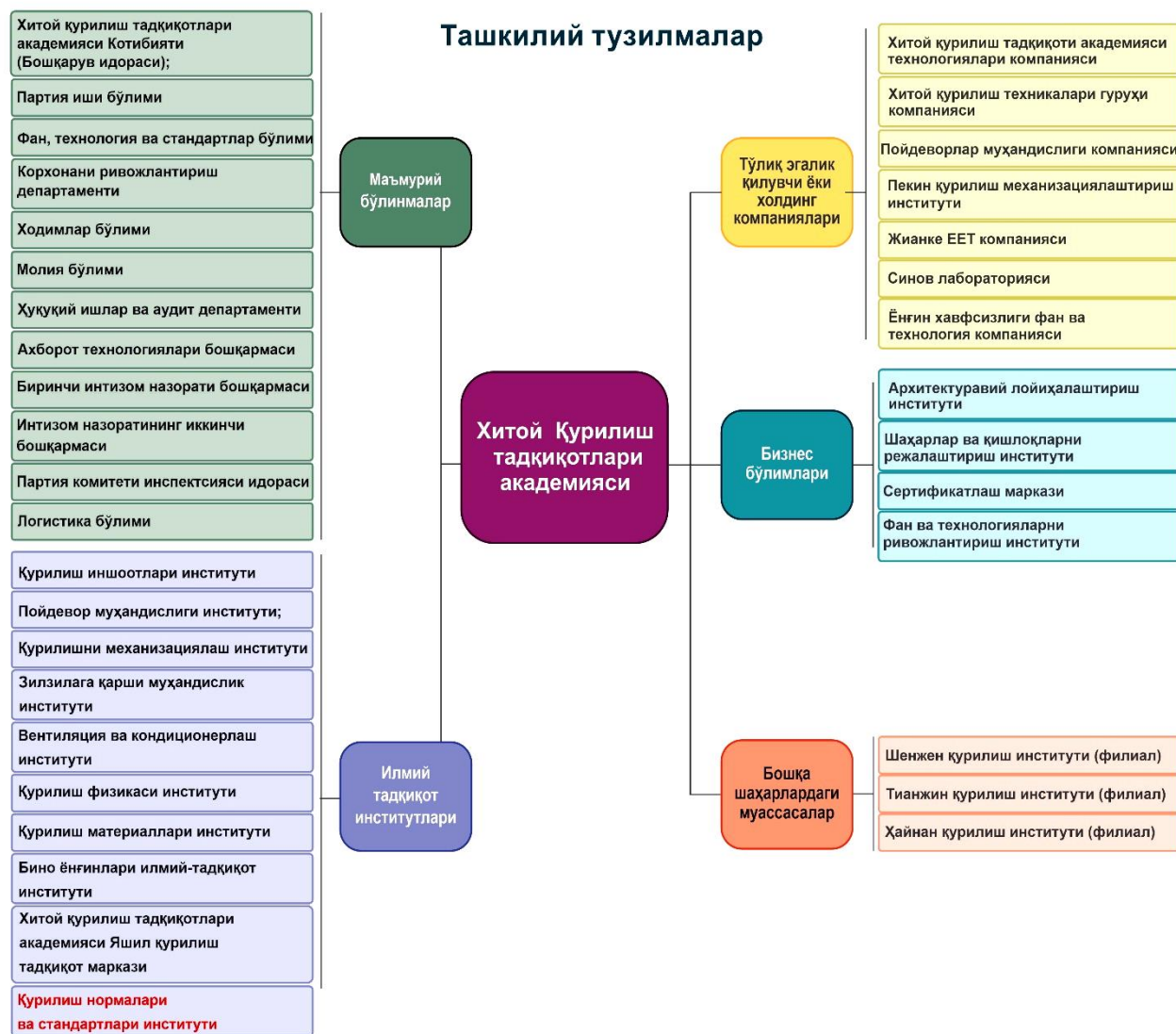
Хитой қурилиш-тадқиқотлари академиясининг тадқиқот ва бизнес, қурилиш конструкциялари, замин ва пойдеворлар, зилзилабардош муҳандислик, қурилиш муҳити ва энергия самарадорлиги, қурилиш дастурий таъминоти, қурилишни механизациялаш, биноларни ёнғиндан ҳимоя қилиш, қурилиш технологияси ва қурилиш материаллари каби 70 та мутахассислик соҳасини қамраб олган.

Сўнги йилларда Академия яшил бинолар, янги энергия манбалари, офатларнинг олдини олиш ва уларнинг оқибатларини юмшатиш ва ақлли интеграцияга оид технологияларни тадқиқ қилиш ва ривожлантиришга кўпроқ куч сарфлади.

Мазкур академия иккита илмий-тадқиқот базасини ва Пекин Тонгжоу базасида давлат лабораториясини яратди.

Технологияга асосланган корхонага айлантирилгандан бери академия бозорга йўналтирилган бўлиб, технологияларни тўлиқ қўллаб-қувватлаш ва инновацияларга кўпроқ эътибор билан янги технологиялар ва маҳсулотларни тадқиқ қилиш ва ишлаб чиқишга содиқ қолди.

Хитой қурилиш-тадқиқотлар академияси мутахассислари технология, иқтисодий фойда ва умумий қувватда доимий ўсишни амалга ошириб ва норматив ҳужжатларни такомиллаштириш ва модернизация қилишда илмий тадқиқотлар ва стандартлар, қурилиш муҳандислиги бўйича маслаҳат ва хизматлар, қурилиш лойиҳалари ва режалаштириш, қурилиш ва назорат, муҳандислик текшируви ва маҳсулотни сертификатлаш, қурилиш сектори учун дастурий таъминот ва ИТ иловалар, қурилиш материаллар ва махсус мақсадли асбоб-ускуналар ишлаб чиқаришда интеграцияси билан диверсификацияланган ривожланиш моделини шакллантириб келишмоқда (1-расм).

1-расм. Хитой қурилиш – тадқиқотлар академиясининг ташкилий тузилмаси

Хитойнинг ХҚТА мутахассислари билан ҳамкорликда ва уларнинг тажрибалари асосида миллий норматив ҳужжатларни такомиллаштирилиши кўплаб янги халқаро стандартларни амалиётга жорий этиш имконияти беради.

Бу ўз натижада, шаҳарсозлик фаолияти соҳаси ислохотларини амалга оширишнинг янги босқичига олиб чиқади.

Адабиёт:

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 13 мартдаги ПФ-5963-сонли “Ўзбекистон Республикасининг қурилиш соҳасида ислохотларни чуқурлаштиришга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида” Фармони;
2. <https://www.cabr.com.cn>

УДК 693.542.04

ЭНЕРГОСБЕРЕГАЮЩИЙ МЕТОД ПРОИЗВОДСТВА СБОРНЫХ ЖЕЛЕЗОБЕТОННЫХ КОНСТРУКЦИЙ

к.т.н., профессор Наров Р.А., соискатель Абдуллаев У.Х. (ТГТУ)

Аннотация: Одним из перспективных направлений повышения производительности открытых цехов и полигонов является снижение себестоимости изделия, уменьшения продолжительности цикла тепло влажностной обработки за счёт использования солнечной радиации. Солнечная радиация в некоторых областях достигает 170 тыс. кал/см². Нами предложены способ двухстадийной тепловой обработки изделий. Наибольший эффект